

Rigsdagstidende.

1851. Forhandlingerne paa Folkethinget. № 43.

Tredie Session.

14de Møde.

Torsdagen den 30te October.

(Fortf.)

Sørensen (fortf.): Ja, det synes, at Billighed taler derfor, og, naar Menneskene vare, som de burde være (Latter), at Enhver faae paa sin Næstes Lærv som paa sin egen, og lod Andre, der ikke kunne faae saa store Gaarde, ogsaa faae Plads til mindre Gaarde, saa behøvede vi ingen Lovgivning, som gjorde Indskrænkning i denne Henseende, det er aldeles vist; men, dersom Staten vil see paa sit eget oekonomiske Lærv, og dersom Staten vil see paa sit Folks Lærv, saa er der en Forpligtelse for Staten til at sætte Grændse baade for Sammenlægning og Udstyking. Hvori skal denne da bestaae? — Den maa efter min Mening altid bestaae i det, som Communerne ere tjente med, i det, som Staten oekonomisk er tjent med, og i det, som Befolkningen er tjent med; thi skal En opsluge Fordeledommen i en heel By, og de Andre arbejde for ham som Leiehuusmænd, hvilken Befolkning faaer man da? — Ja, man faaer da en Befolkning, og man faaer en Indretning som den mecklenborgske, hvor alle Bønderjorderne ere blevne sammenlagte til store Avlsgaarde, der ere bortforpagtede, og hvor hele Befolkningen af Landalmuen er bleven til Leiehuusmænd under Avlsgaardene. Skal Danmark nu tragte efter en saadan Befolkning, saa skulle vi rigtignok tillade en uindskrænket Sammenlægning af Bønderjord; thi da kommer den Magt, der kaldes Penge, og naar de kunde lægge Bøndergaarde sammen og drive dem under Sammenlægning og bruge Bøndernes Arbejdskræfter i deres Tjeneste dertil og give dem Sulteføde derfor, saa kunde denne Pengemagt tage hele Fordelen, og det

kalder man saa Statens Fordeel. Det er det, man kalder den agerdyrkende Stat, det er Bondearistokratiet, det er Almuebefolkningen under Armodens Trældom, bunden til det Sted, hvorpaa den staaer, for at arbejde med Kone og Børn i faste Leiehuusmænds Lyendeforpligtelse. Det vilde være en værre Tilstand end den, vi have havt under de forrige Godsetere. Jeg mener derfor, at man skal alvorligt betænke, hvorvidt man vil gjøre Sammenlægningen stor eller uindskrænket. Her maa være Grændser med Hensyn til Statens Lærv og Folkets Lærv, og, naar Folket ved fri Handel og Wandel ikke selv kan sætte sig disse Grændser, saa maa Lovgivningen træde til; thi Staten kan aldrig være tjent med, at den faaer slige enkelte Drotter paa store Avlsgaarde, medens den øvrige Landbobefolkning kun bliver fortrængt og synker ned til at blive Armodens Trælle af Mangel paa jævne Steder til Beboelse. Det kan aldrig være Statens Gavn, og det er altsaa Lovgivningens Pligt, at sætte Grændse for Sammenlægningen; men hvor den Grændse skal være, og hvor forskjellig den maa være i Danmarks forskjellige Egne, maa, som en æret Taler har yttret, vistnok beroe paa, hvad Communerne finde tjenligt. Betænk blot f. Ex. med Hensyn til Skolevæsenet og Kirken, med Hensyn til Præsternes Indtægter og Kirkefangeres Indtægter, hvad det er for en Indtægt for en Præst, hvor der tilforn har levet 5 a 6 Bondefamilier, foruden 5 a 6 velstaaende Huusmænd, og hvor der nu istedetfor disse kun lever en eneste kalkunst Bonde paa en sammenlagt stor Gaard, hvad Indtægt har Præsten eller Degnen der? og hvad Indtægt har Staten? Jo, Staten har Indtægten af Harikornet, siger man; ja, det har den; men i det Dieblisk Lidenne forandre sig, Fordeledommen